

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**В.С. КУШНІРУК,
О.Ю. ЄРМАКОВ, О.В. ШЕБАНІНА**

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ
ЕФЕКТИВНОГО ВЕДЕННЯ САДІВНИЦТВА В
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РЕГІОНУ**

Монографія

За редакцією

доктора економічних наук, професора Єрмакова О.Ю.

**Миколаїв
2009**

ВСТУП

Садівництво є традиційною галуззю сільського господарства, що покликано забезпечувати населення специфічними продуктами харчування з високим вмістом вітамінів, кислот та інших життєво необхідних речовин. Це одна з найбільш інтенсивних і прибуткових галузей сільського господарства України. Крім того, перехід садівництва на ринкові засади функціонування супроводжувався такими негативними тенденціями, як значне скорочення площ багаторічних насаджень, які є основними виробничими фондами даної галузі; різке зменшення обсягів виробництва і споживання плодоягідної продукції; збитковість галузі в більшості сільськогосподарських підприємств, що займаються промисловим виробництвом плодів; втрата конкурентних позицій на внутрішньому та зовнішньому ринках. З огляду на це підвищення ефективності і конкурентоспроможності садівництва має здійснюватися на основі його послідовної інтенсифікації, що передбачає поглиблення спеціалізації і концентрації галузі та переведення її на інноваційно-інвестиційний шлях розвитку.

Саме інтенсифікація садівництва була і залишається головним напрямом розвитку і основним джерелом підвищення ефективності плодоягідного виробництва, що забезпечуватиме зміцнення економіки садівницьких господарств. При цьому спеціалізація і концентрація в першу чергу повинна супроводжуватися як науково-технічним прогресом у цій галузі, так і впровадженням нових форм організації виробництва та праці, що є вирішальною умовою значного підвищення продуктивності насаджень, поліпшення якості садівницької продукції, зменшення витрат на виробництво одиниці продукції. Проте на початковій стадії ринкової трансформації економічних відносин у сільському господарстві розв'язанню цієї проблеми в країні в цілому та окремих її регіонах не приділялося належної уваги, що обумовлено нестачею обігових фондів у садівницьких господарствах, а особливо пального, добрив, отрутохімікатів, запасних частин, складністю з реалізацією садівницької продукції, відсутністю креди-

тів тощо. Ці фактори найбільше стримують розвиток галузі і негативно впливають на кінцеві результати господарювання. І як наслідок, незважаючи на сприятливі ґрунтово-кліматичні умови, урожайність плодових і ягідних культур і прибутковість виробництва залишаються низькими. Зокрема, скоротились обсяги закладання молодих насаджень, внесення добрив, захисту плодоягідних насаджень від шкідників і хвороб, уповільнився процес сортооновлення, що зумовило істотне зменшення обсягів виробництва плодоягідної продукції. Зростання цін на ресурси, що використовуються у виробництві, не супроводжувалося відповідною зміною цін на плоди та ягоди, що зумовило зниження прибутковості їх виробництва. Тому на сучасному етапі розвитку садівництва необхідно здійснити комплекс заходів щодо активізації дій організаційно-економічних та технологічних чинників, спрямованих на стабілізацію й економічне зростання галузі як з боку держави, так і суб'єктів підприємницької діяльності.

Вищезазначені причини потребують запровадження системного підходу до ведення галузі та формування ефективного організаційно-економічного механізму функціонування садівницьких підприємств регіону.

Вивченню теоретичних і методологічних проблем формування організаційно-економічного механізму господарювання присвячена значна кількість праць вчених-економістів, таких як: Л.І. Абалкін, В.Я. Амбросов, П.Г. Буніч, О.Д. Гудзинський, Й.С. Завадський, Ф.В. Зінов'єв, І.І. Лукінов, Т.Г. Маренич, О.М. Могильний, Ю.М. Осипов, В.О. Паламарчук, Ю.А. Полтавський, П.Т. Саблук, В.О. Тихонов, Ю.П. Ященко та ін.

Проблемам розвитку галузі та ефективності господарювання садівницьких підприємств присвячено наукові праці П.Ф. Дуброви, О.Ю. Єрмакова, В.І. Майдебури, О.А. Полухович, В.А. Рудьєва, Д.Ф. Чухна, О.М. Шестопаля, А.І. Шумейка та ін. Однак скорочення обсягів виробництва плодоягідної продукції й низький рівень забезпечення населення плодами і ягодами потребують вирішення питань щодо ефективного ведення садівництва на інноваційній основі та формування високоефективного організаційно-економічного механізму

господарювання аграрних підприємств регіону в ринкових умовах. Актуальність розв'язання цих питань зумовила вибір теми даного наукового дослідження.

Метою монографії є висвітлення обґрунтованих наукових і практичних рекомендацій та пропозицій щодо формування організаційно-економічного механізму ефективного ведення садівництва в аграрних підприємствах регіону. Реалізація поставленої мети обумовила необхідність дослідження і розв'язання таких завдань: узагальнення теоретичних і методичних аспектів організаційно-економічного механізму ефективного ведення садівництва в умовах ринкових трансформацій; аналізування організаційно-економічних змін умов господарювання і тенденцій розвитку плодоягідного виробництва в АПК регіону; дослідження ефективності виробництва плодоягідної продукції у садівницьких підприємствах регіону; оцінки виробничо-господарської діяльності садівницьких підприємств регіону; надання обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення механізму державного регулювання і підтримки виробництва садівницької продукції; обґрунтування напрямів підвищення конкурентоспроможності промислового садівництва на основі інноваційно-інвестиційного ведення галузі; розроблення пропозицій щодо вдосконалення організаційно-господарської структури садівницьких підприємств на основі агропромислового комбінування.

Усі ці питання знайшли системне відображення у монографії. Вона складається з трьох розділів, у яких висвітлено теоретичні й методичні аспекти, тенденції розвитку і сучасний стан функціонування садівницького підкомплексу, запропоновано основні напрями вдосконалення організаційно-економічного механізму ефективного ведення садівництва, що спрямовані на стабілізацію і економічне зростання галузі.

Монографія розрахована як на науковців, керівників і спеціалістів підприємств АПК, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів відповідного профілю та широке коло читачів садівників-аматорів.

Кушнірук Віктор Степанович

Єрмаков Олександр Юхимович

Шебаніна Олена В'ячеславівна

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ
ЕФЕКТИВНОГО ВЕДЕННЯ САДІВНИЦТВА В
АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ РЕГІОНУ**

Монографія

За редакцією

доктора економічних наук, професора Єрмакова О.Ю.

Технічний редактор

О. М. Кушнарєва

Комп'ютерна верстка

Ю. В. Антонович

Підписано до друку 21.12.2009 р. Формат 60x84 1/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times. Обл.-вид. арк. – 13,3.

Ум. друк. арк. – 14,5. Тираж 300 прим. Зам. № 17

Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського державного аграрного університету

54010 м. Миколаїв, вул. Паризької комуни, 9